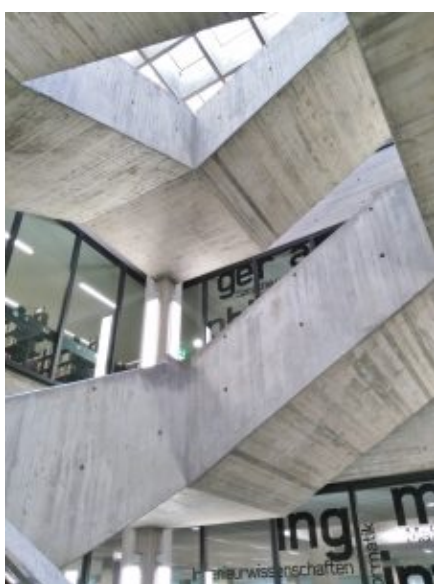


Přístav volá! Knihovny Hamburku a Brém. – 2. část

Druhá část reportáže z návštěvy německých knihoven se věnuje knihovnám v Brémách.

Toto je pokračování reportáže z cesty do knihoven v Hamburku a Brémách. První část blogu najdete zde.

Ve středu nás čekala cesta do Brém nejen za brémskými muzikanty, ale především za Staats- und Universitätsbibliothek Bremen. Knihovna slouží, stejně jako Stabi, potřebám univerzity a zároveň také poskytuje služby jako státní vědecká knihovna. Přístupná je tedy všem registrovaným čtenářům. Náležitě pyšná je na elektronický katalog, který si sama vyvinula na míru a také si jej spravuje a vylepšuje. Jeho webová aplikace slouží nejen k prohlížení fondu knihovny, ale spojuje mnohé další celosvětové vědecké databáze a byla v době svého vzniku ověřena cenou odborné knihovnické poroty. V rámci technického zázemí má knihovna rovněž vlastní knihařskou dílnu pro údržbu a opravu poškozených jednotek.



Betonové bludiště
brémské knihovny

Ani brémská univerzitní knihovna si nevystačí jen s prostorami půjčovny. Část fondu deponuje v externích skladech, pro které se vžil název Knižní věže. Na věž, i když ne knižní, je ostatně vidět i z ploché střechy knihovny, která slouží jako otevřený prostor k posedávání, procházkám a studiu. Zmíněná stavba velmi připomínající štíhlý minaret je užívána k fyzikálním pokusům s padajícími předměty a zkoumání stavu beztíže.

Knihovna v současnosti prochází rekonstrukcí a zařízení silně evokující osmdesátá léta minulého století získává díky zásahům architektů nový mladistvý náboj. Nic však nemůže změnit její brutalistní betonový exteriér, který měl pro mě, jakožto Husákovo dítě, jisté syrové kouzlo.



Atrakce brémské
městské knihovny

Brémy jako takové se svým historickým centrem, dómem sv. Petra, sochou Rolanda či bronzových brémských muzikantů (neustále v obležení turistů), se svým návštěvníkům dovedou zavděčit. V pitoreskní uličce Bötcherstrasse nebo čtvrti Schnoor se dá velmi snadnou zabloudit a současně se nechat okouzlit bizarní pohádkovou architekturou. Zároveň je ovšem třeba dávat si pozor na peněženku, jelikož desítky hospůdek,

krámků a turistických kiosků se suvenýry jen čekají, až v nich necháte poslední Euro.

Jako správní knihovníci jsme si nemohli nechat ujít ani návštěvu městské knihovny. Ta se nachází v historické městské budově, která je ovšem nápaditě obohacena inovativními úpravami interiéru. Mimo několika pater nabitých knihami si zde můžete užít také dětský koutek, obří šachy, kavárnu nebo třeba půjčovnu uměleckých děl.

Po návratu do Hamburku a celkovém předávkování knihovnami jsme se rozhodli nasadit léčebnou kúru ve vyhlášené pártě čtvrti Sankt Pauli. Jak se ukázalo, nemohli jsme si zvolit příhodnější den. Zrovna totiž probíhal hudební festival v ulicích.

Skupinka knihovníků semknutá bok po boku se tak s ustrašenými výrazy prodírala davem rozjařených obyvatel Hamburku a snažila se navzájem neztratit. To se nám povedlo jen částečně. Když si mě kolegyně po půl hodině zmateného bloudění davem opět našly, musel jsem jim na oplátku slíbit, že se jakožto jediný příslušník mužského pohlaví zhostím návštěvy „uličky jen pro muže“.



Knihovna hrad

Vstup do ulice stíněný výmluvným hanbatým paravánem střežily dvě dívky, které mě rázně poučily, že fotografovat se na místě nesmí. A pak už jsem s hlavou sklopenou bloumal ulicí, kde se ve výkladech nakrucovala děvčata lehčích mravů a ještě lehčího oblečení. Soustřeďovaly se naštěstí spíše na tlupy opilých kumpánů, kteří se potáceli od výkladu k výkladu a smlouvali o ceně za hodinku rozkoše. Přiznávám, obecný pocit trapnosti a nepatřičnosti mě z ulice vyhnal poměrně záhy a tak jsem mohl kolegyním poreferovat o všech hříších, kterých jsem byl svědkem.

Poslední den našeho pobytu v Německu jsme si naplánovali pro návštěvu městské knihovny a posléze také nejmenší z univerzitních knihoven HafenCity Universität Hamburg.

Městská knihovna je příhodně umístěná poblíž hlavního vlakového nádraží, sídlí v prostorově opulentní budově bývalého poštovního úřadu. Hrad z rudých cihel v sobě ukrývá doslova mechanizovanou továrnu na vrácení knih i s třídícím pásem a hned po otvírače se dovnitř hrnuly desítky čtenářů. U vchodu se nás ujala ředitelka knihovny, která se hned zkraje neopomněla podělit o své trable s prostorem. Knihovna je sice velká, nicméně pořád prý nestačí. Při vzpomínce na mou domovskou pobočku na Celetné jsem se jen marně bránil úsměvu.

Jako všechny moderní veřejné knihovny se ani ta hamburská nevyhnula prolínání dvou světů. Světa tichého listování knihami a světa globální online zábavy plné barev, hlasitých elektronických zvuků a sdílení všeho možného. Jinak se holt dnes mladý čtenář nalákat do knihovny nedá a podobný trend už ovlivňuje i starší generaci. V dětském oddělení tak nechybí herní konzole, pořádají se zde Youtube tutoriály, vybavení hraje všemi barvami a nechybí ani nápaditě řešené čtecí a „kecací“ koutky pro starší mládež. Zajímavostí pak je jakési akvárium – veliká zvukově izolovaná místnost, kterou vyhledávají maminky s dětmi trpícími některou formou autismu.

Dospělé oddělení už více připomíná klasickou knihovnu, ačkoliv

ani tady nechybí interaktivní terminály na stahování e-booků, případně mediatéka s audioknihami a filmy. V rámci knihovny pak najdete i přednáškové sály, veřejně přístupné hudební zkušebny nebo půjčovnu hudebních materiálů.

Vzhledem k současné geopolitické situaci se knihovna rozhodla soustředit na práci s čerstvými přistěhovalci a zdá se, že minimálně tady se integrace daří. Knihovna pořádá jazykové kurzy, půjčuje tematickou literaturu a paní ředitelka nadšeně popisovala, jak jde postup studentů dobře vidět i na vývoji skladby jejich výpůjček – od textově jednoduchých brožurek až po náročnější literaturu.

Hamburk je globální město, kde se díky čilé lodní i vlakové dopravě střetávají kultury mnoha nejen evropských zemí. Knihovna těmto novodobým nomádům vychází vstříc a připravila pro ně zvláštní oddělení, kde se na policích mísí stovky a tisíce knih napsaných v domovském jazyce návštěvníků knihovny. Čeština je ovšem trochu upozaděna. V policích jsem našel jen několik jazykových příruček.

Doba našeho pobytu v Německu se pomalu chýlila k závěru, čekala nás však ještě návštěva poslední -nejmladší a zároveň nejmenší knihovny HafenCity Universität Hamburg. Volnou procházkou jsme zamířili do nejmladší části města, která podle všeho vznikla na brownfieldu kolem jedné z labských zátocin. Futuristické mosty, skleněné budovy a velkoryse pojaté parky. Zde již Hamburk poněkud ztrácí svou osobitou tvář a je snadno zaměnitelný s jakoukoliv moderní metropolí.



Prostorově úsporná knihovna HafenCity Universität

V podobném duchu je také vystavěná přístavní univerzita – velkorysá budova ze skla, oceli a betonu v sobě ukrývá knihovničku rozprostřenou sice přes tři patra, zato ale ve velmi úsporně vykousnutém prostoru. Od ředitelky knihovny jsme se ostatně vzápětí dozvěděli, proč se její knihovně přezdívá „nejmenší“. Plán budovy univerzity nešetřil financemi ani prostorem pro přednáškové sály, inženýrské dílny, studovny a počítačové učebny, v době vzniku však nebyla obsazena pozice ředitele knihovny, a tak nikdo nemohl lobovat za její nároky. Práce v knihovně je tak v současnosti každodenním bojem o místo na nové publikace. Prostorovou nouzi řeší knihovna úzkou spoluprací se Staats- und Universitätsbibliothek Hamburg – námi navštívenou Stabi. Dalším krokem je přirozeně přenesení velké části sbírek do prostor digitálních repozitářů.

I přes tato omezení na mě knihovna působila funkčním a zároveň útulným dojmem. Na nezájem studentů si rozhodně stěžovat nemůže, místa u PC i mezi regály se jimi doslova hemžily a nenechaly tak nikoho na pochybách, že knihovna si své místo v univerzitním životě rozhodně umí obhájit.

Ale to už pomalu přicházel čas na loučení s Hamburkem,

poslední procházku centrem, poslední kolonádu po mostě nad Labem a horečné shánění suvenýrů na poslední chvíli. Já ty své koupil až na nádraží, kde v oficiálním informačním kiosku města prodávali velmi odvážné gumové bonbóny s tematikou vykřičené čtvrti Sankt Pauli. Během předlouhé cesty vlakem zpět do vlasti bylo dost času přemýšlet o tom, co nám návštěva pestrého spektra německých knihoven dala.

Je jisté, že univerzitní knihovny stále plní důležitou úlohu v životě vysokých škol. Jejich role se však od dob, kdy si každý pod pojmem knihovna představil leda zaprášené police a přísnou knihovnici, poněkud proměnila. Knižní fond se z regálů a skladišť posouvá stále více do elektronických databází, které umožňují daleko větší variabilitu výpůjček. Díky nim může být prakticky každý počítač knihovnou o statisících svazků. Na druhou stranu se však nezdá, že by návštěvníků knihoven příliš ubývalo. Pro mnohé čtenáře je tištěná kniha stále nenahraditelná. Ostatně podle nejnovějších průzkumů dokáže lidský mozek daleko lépe pracovat s informacemi, které vstřebal „z papíru“.

Role knihovny dnes není omezena jen na shromažďování a zprostředkování informací. Odborní pracovníci se starají o evidenci publikační činnosti zaměstnanců univerzity a podporu vědy a výzkumu obecně. Akademickým pracovníkům dokáže knihovna ulehčit orientaci v dravém prostředí vědeckých časopisů a pro všechny uživatele působí jako záruka relevance poskytovaných informací. Knihovnický personál může uživatele školit v informační gramotnosti, což je v dnešním světě přehlčeném podněty a manipulativními zprávami činnost více než záslužná. A nesmíme opomenout ani socializační roli knihovny. Vždyť kde jinde se mohou studenti a pedagogové setkávat v přátelském, útulném a klidném prostředí, vyměňovat si zkušenosti a poznatky nebo třeba tipy na užitečnou literaturu.

Jak vidno, činnost akademických knihoven je velmi pestrá a vyžaduje tak i pestrý a fungující tým zaměstnanců. Od klasických knihovníků po IT odborníky, grafiky, zaměstnance

starající se o celkový obraz knihovny nejen směrem ven k uživatelům, ale také dovnitř k nadřízeným orgánům univerzity. Knihovna prostě nesmí být neviditelná, ale výsledky své práce a nové služby musí neustále propagovat. Vždyť k čemu je služba bez uživatele.

	<p>Petr Schink petr.schink@ff.cuni.cz</p>	<p>Knihovna Čeletná vedoucí knihovny</p>
---	--	---

tip: Přečtěte si naše další reportáže z cesty po knihovnách evropského kontinentu!

□□ (Dublin) | □□ (Vídeň) | □□ (Berlín) | □□ (Zlín)
| □□ (Helsinky) | □□ (Lublaň) | □□ (Dublin podruhé)
| □□ (Mnichov & Stuttgart) | □□ □□ (Kodaň a Malmö) |
□□ Hamburk & Brémy

Podívejte se na fotogalerii



Staats- und Universitätsbibliothek Bremen



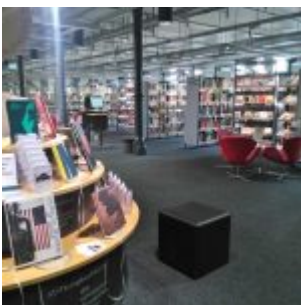
Betonové bludiště brémské knihovny



Na střeše brémské knihovny



„Brémští čtenáři“ v městské knihovně



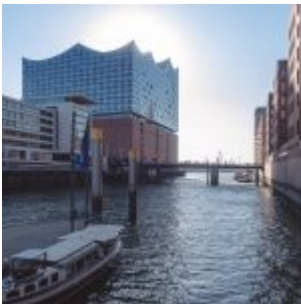
Interiér městské knihovny v Hamburku



Interiér městské knihovny v Hamburku



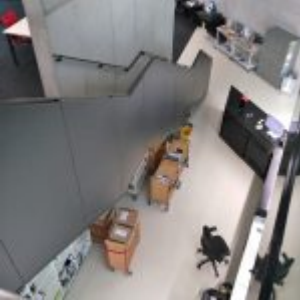
Továrna na vrácení knih (městská knihovna Hamburk)



Labská filharmonie v Hamburku ve čtvrti Hafencity



Budova HafenCity Universität Hamburg



V knihovně Hafencity Universität Hamburg